Тема 6

Аналіз фінансових коефіцієнтів

Напрями коефіцієнтного аналізу фінансової звітності

1. Рентабельність діяльності підприємства

- **Показники рентабельності** характеризують здатність підприємства генерувати необхідний прибуток у процесі своєї господарської діяльності і визначають загальну ефективність використання активів та вкладеного капіталу

- **Рентабельність** – це синтетичний показник, який відображає різні аспекти діяльності підприємства за певний період

- У широкому розумінні **рентабельність** означає рівень прибутковості або дохідності виробництва та реалізації всієї продукції чи окремих її видів; рівень дохідності підприємств в цілому як суб’єктів господарської діяльності.

Класичні показники рентабельності підприємства

Рентабельність обороту та витрат

$$Р_{ОБ} = \frac{ЧП}{ДР} \times 100 \ або \ \frac{П_{ОД}}{ЧДР} \times 100$$

$$Р_{В} = \frac{ЧП}{В} \times 100 \ або \ Р_{ОВ} = \frac{П_{ОД}}{ОВ} \times 100$$

Рентабельність оборотних активів та основних засобів

$$Р_{ОА} = \frac{ЧП}{\overline{ОА}} \times 100$$

$$Р_{ОЗ} = \frac{ЧП}{\overline{ОЗ}} \times 100$$

ЧП – сума чистого прибутку
Под – сума прибутку від операційної діяльності
ДР – доход від реалізації
ЧДР – чистий доход від реалізації продукції
В – сума витрат
ОВ – сума операційних витрат
ОА – середня сума оборотних активів
ОЗ – середня сума основних засобів

Класичні показники рентабельності підприємства

Рентабельність активів (ROA)

$$Р_А(ROA) = \frac{ЧП}{\overline{А}} \times 100$$

$$ПА(ROA) = \frac{П_{до}}{\overline{A}} \times 100$$

$$EP(ROA) = \frac{EBIT}{\overline{A}} \times 100$$

Рентабельність власного капіталу (ROE)

$$ФР(ROE) = \frac{ЧП}{ВК} \times 100 \rightarrow max$$

Ра (ROA) – рентабельність активів
ПА (ROA) – прибутковість активів
ЕР (ROA) – економічна рентабельність
ФР (ROE) – фінансова рентабельність (рентабельність власного капіталу)
ЧП – сума чистого прибутку
Пдо – сума прибутку до оподаткування
EBIT – сума прибутку до оподаткування та фінансових витрат
А – середня сума активів
ВК – середня сума власного капіталу

2. Ділова активність підприємства

Ділова активність підприємства у фінансовому аспекті проявляється у швидкості обороту його оборотних активів

- ***Оборот оборотних активів*** **–** процес їх безперервного руху при здійсненні господарської діяльності, який супроводжується послідовною трансформацією їх видів та зміною вартості

- ***Кругообіг оборотних активів*** підприємства характеризується такими основними показниками, як довжина виробничого, операційного та фінансового циклів

Показники ділової активності підприємства

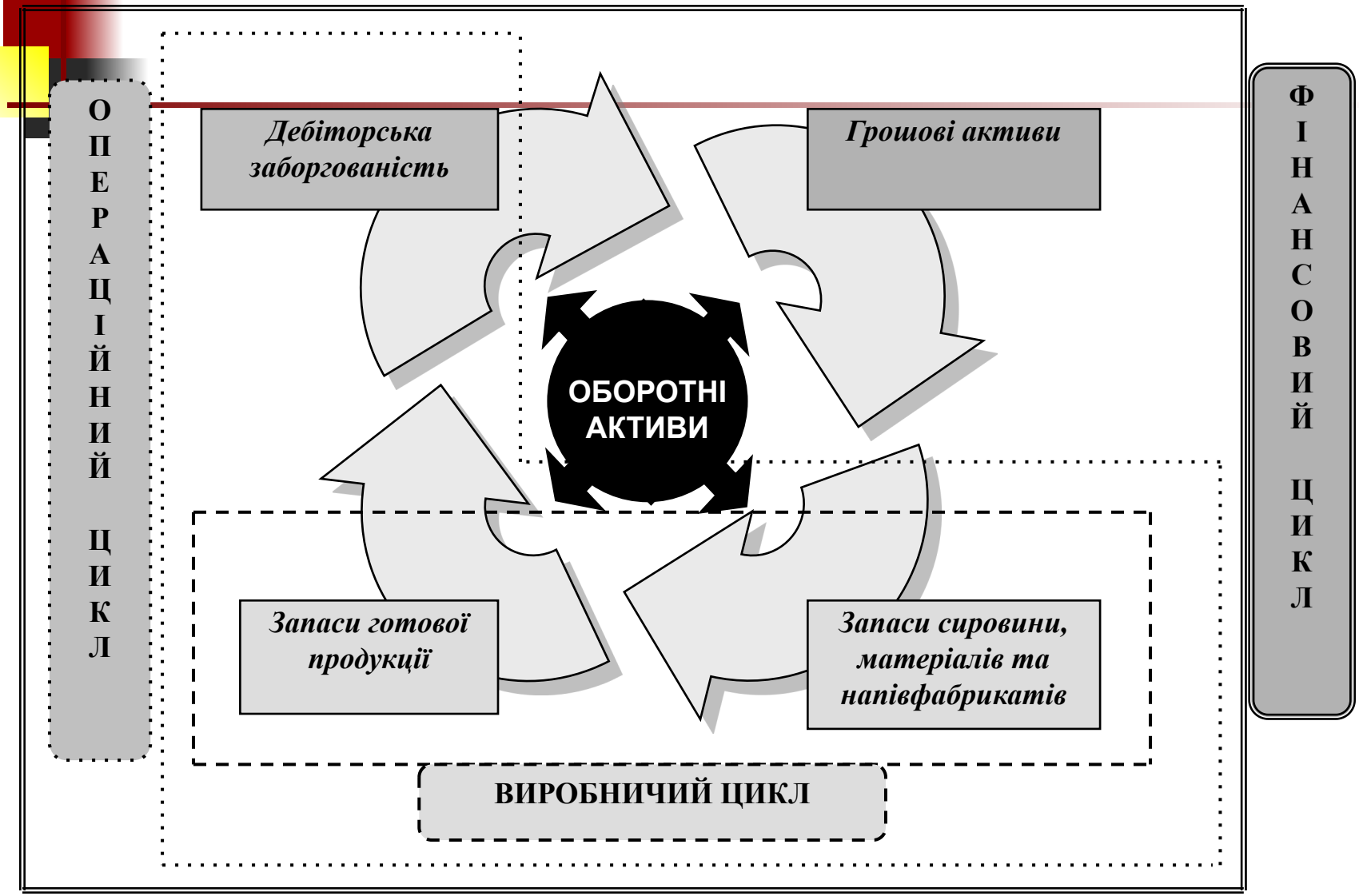

Показники ділової активності підприємства

Виробничий цикл характеризує період повного обороту матеріальних оборотних активів, які обслуговують виробничий процес підприємства: від моменту надходження сировини, матеріалів та напівфабрикатів до відвантаження готової продукції покупцям

Довжина виробничого циклу підприємства (ДВЦ) розраховується за формулою:

$$ДВЦ = ПО_{в.з} + ПО_{н.в} + ПО_{г.п} + ПО_{тов}$$

ПОвз – період обороту виробничих запасів

ПОнв – період обороту запасів незавершеного виробництва

ПОгп – період обороту запасів готової продукції

ПО тов – період обороту товарів

Показники ділової активності підприємства

Операційний цикл підприємства – це період повного обороту всієї суми оборотних активів, в процесі якого відбувається зміна окремих їх видів (ДОЦ)

Під час операційного циклу активи проходять чотири стадії:

- перша – пов’язана з інвестуванням грошових коштів у сировину та матеріали: грошові кошти трансформуються у виробничі запаси підприємства (ПОвз);
- друга – стосується безпосередньо процесу виробництва продукції, протягом якого виробничі запаси трансформуються в готову продукцію (частково в незавершене виробництво (ПОнв);
- третя – процес реалізації продукції (ПОгп). Як правило, в сучасних умовах господарювання певна частина продукція реалізується в кредит, саме тому на цій стадії операційного циклу готова продукція трансформується в поточну дебіторську заборгованість;
- четверта – пов’язана з інкасацією дебіторської заборгованості (ПОдз) і її трансформацією в грошові кошти.

$$ДОЦ = ПО_{в.з} + ПО_{н.в} + ПО_{г.п} + ПО_{тов} + ПО_{д.з}$$

Показники ділової активності підприємства

Фінансовий цикл підприємства — період обороту грошових коштів, інвестованих в оборотні активи, починаючи з моменту погашення кредиторської заборгованості за сировину, матеріали (ПОкз) і закінчуючи інкасацією дебіторської заборгованості за відвантажену готову продукцію

$$ДФЦ = ДОЦ - ПО_{к.з}$$

$$ДФЦ = ДВЦ + ПО_{д.з} - ПО_{к.з}$$

Показники ділової активності підприємства

Оборотність оборотних активів характеризує інтенсивність їх використання впродовж періоду й оцінюється за допомогою коефіцієнтів оборотності та періодів обороту загальної суми оборотних активів і їх окремих елементів.

$$ПО_{ОА} = \frac{\overline{ОА}}{ВР} \times n$$

$$КО_{ОА} = \frac{ВР}{\overline{ОА}} \text{ або } \frac{n}{ПО_{ОА}}$$

$$ПО_{З} = \frac{\overline{З}}{Соб} \times n$$

$$КО_{З} = \frac{Соб}{\overline{З}} \text{ або } \frac{n}{ПО_{З}}$$

$$ПО_{ДЗ} = \frac{\overline{ДЗ}}{ВР} \times n$$

$$КО_{ДЗ} = \frac{ВР}{\overline{ДЗ}} \text{ або } \frac{n}{ПО_{ДЗ}}$$

ПОоа, КОоа– період обороту та коефіцієнт оборотності оборотних активів

ОА – середня сума оборотних активів

З – середня сума запасів

ДЗ – середня сума дебіторської заборгованості

ВР – виручка від реалізації продукції

Соб – собівартість реалізованої продукції

п – кількість днів у періоді

3. Ліквідність активів та платоспроможність підприємства

- Під **ліквідністю активу** розуміють його спроможність трансформуватися у грошові кошти, а її ступінь визначається тривалістю періоду, протягом якого ця трансформація може бути здійснена.
- Таким чином, ліквідність підприємства – це наявність у нього оборотних коштів у розмірі, теоретично достатньому, для погашення поточних зобов’язань, навіть із порушенням термінів погашення, передбачених контрактами

- **Платоспроможність підприємства** означає наявність у нього грошових коштів та їх еквівалентів, достатніх для розрахунків за поточними зобов'язаннями, що вимагають негайного погашення.
- Тобто, це можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої короткострокові (поточні) зобов’язання

Показники ліквідності активів та платоспроможності підприємства

Сума ліквідних активів	ЛА = ОА	ОА – сума оборотних активів З – сума запасів ГК – сума грошових коштів ПФІ – сума поточних фінансових інвестицій ПЗ – сума поточних зобов'язань ВК – сума власного капіталу
Сума швидколіквідних активів	ШЛА= ЛА - З	
Сума готових засобів платежу	ГЗП = ГК + ПФІ	
Власний оборотний капітал	ВОК = ОА+ВМП –ПЗ	
Загальний коефіцієнт покриття	$З_{к.п} = \frac{ЛА}{ПЗ}$	
Проміжний коефіцієнт покриття	$П_{к.п} = \frac{ШЛА}{ПЗ}$	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$К_{А.Л} = \frac{ГЗП}{ПЗ}$	
Частка власного оборотного капіталу у покритті запасів	$К_{ПЗ} = \frac{ВОК}{З}$	
Коефіцієнт маневрування капіталу	$К_{МК} = \frac{ВОК}{ВК}$	
Коефіцієнт співвідношення власного оборотного капіталу та загальної суми оборотних активів	$К = \frac{ВОК}{ОА}$	

4. Фінансова стійкість підприємства

- **Фінансова стійкість** є умовою життєздатності та основою розвитку підприємства

- В широкому розумінні **фінансова стійкість підприємства –** це головний компонент його загальної стійкості, який являє собою об’єкт фінансового управління господарською діяльністю та характеризує такий стан фінансових ресурсів, їх формування, розподіл та використання, що забезпечує пропорційний, збалансований розвиток підприємства при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах припустимого рівня ризику

- У вузькому розумінні **фінансова стійкість підприємства** – це результат ефективного управління структурою капіталу, активів та грошових потоків підприємства

Показники фінансової стійкості підприємства

Коефіцієнт фінансової автономії	$К_{Ф.А} = \frac{ВК}{К}$	ВК – сума власного капіталу ПК – сума позикового капіталу К – загальна сума капіталу
Коефіцієнт фінансової заборгованості	$К_{Ф.З} = \frac{ПК}{К}$	
Коефіцієнт фінансової залежності	$К_{Ф.Зал} = \frac{К}{ВК}$	
Коефіцієнт покриття боргу	$К_{П.Б} = \frac{ВК}{ПК}$	

Типи поточної фінансової стійкості:

- Абсолютна фінансова стійкість (ΣЗ ≤ ВОК)
- Нормальна фінансова стійкість (ВОК < ΣЗ ≤ НДФЗ)
- Критичний фінансовий стан (ΣЗ > НДФЗ)
- Катастрофічне фінансове положення (ΣЗ > (НДФЗ+ПКЗ+ПДЗ+НККБ)

З – сума запасів;

ВОК – сума власного оборотного капіталу;

НДФЗ – нормальні джерела фінансування запасів

ПКЗ і ПДЗ – прострочена кредиторська та дебіторська заборгованості;

НККБ – несплачені у строк короткострокові кредити банків